

K PROBLÉMU IDIOGRAFICKOSTI A NOMOTETICKOSTI GEOGRAFIE S OSOBITNÝM ZRETEĽOM NA REGIONÁLNU GEOGRAFIU¹

Ján Paulov

*Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny, Prírodovedecká fakulta
UK v Bratislave*

Abstract: The basic objective of this paper is to describe shortly how and why geography began to be considered an idiographic science before the rise of theoretical geography. The author tries to reconstruct, on the basis of the literature, which reasons led German geographer A. Hettner to consider geography a chorological science what in the end led also to consider geography an idiographic science concerned with the study of an individual character of geographic regions. The author tries also to identify a basic procedure of regional geography: from the general to the individual and from the abstract to the concrete. He finds this procedure decisive for achieving the compatibility of regional geography with theoretical/quantitative geography.

Key words: chorological conception of geography, idiographic and nomothetic character of geography, regional geography

V päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia sa udial jeden z najvýznamnejších zlomov v koncepcii a metodológii geografie. Tento zlom bol spôsobený, ako je to už dobre známe, vznikom a prudkým rozvojom teoretickej a kvantitatívnej geografie, vystupujúcich vtedy ešte pod spoločným názvom „teoretická geografia“. Tieto dve nové disciplíny začali geografiu chápať ako vedu o priestorovej organizácii zemského povrchu, na rozdiel od dovtedy prevládajúcej koncepcie, ktorá chápala geografiu ako vedu o regionálnej diferenciacii zemského povrchu. Myšlienka priestorovej organizácie sa predovšetkým vzťahovala na humánnu geografiu, kým myšlienka regionálnej diferenciacie na regionálnu geografiu. Regionálna geografia predstavovala akési stelesnenie myšlienok o regionálnej diferenciacii. Obe koncepcie sa však považovali za navzájom natoľko odlišné, že sa medzi nimi vytvorila metodologická bariéra, ktorá istým spôsobom pretrváva až do súčasnosti.

Keď sa s odstupom času (päťdesiatich rokov), pozeráme na túto situáciu, vynára sa požiadavka o tom všetkom nanovo pouvažovať a pokúsiť sa odpovedať na otázku, prečo a za akých okolností k tomu vôbec došlo. Začnime najskôr tým, čo bolo filozoficko-

¹ Tento príspevok si zachováva formu referátu, ktorý autor predniesol na konferencii, konanej pri príležitosti 30. výročia založenia Katedry regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny PRIF UK.

metodologickou bázou oboch spomenutých koncepcií. Je dobre známe, že touto bázou bolo novokantovské rozdelenie vied na idiografické a nomotetické, často tiež označované, na základe latinského jazykového základu, ako individualizujúce a generalizujúce.

Jeho pôvodcom bola bádenská škola novokantovstva, ktorej hlavnými predstaviteľmi boli Wilhelm Windelband (1848 – 1918) a Heinrich Rickert (1863 – 1936). Je potrebné poznamenať, že toto rozdelenie nebolo len akýmsi epizodickým, krátkodobým javom, ale vo svojej dobe výrazne ovplyvnilo chápanie a poslanie jednotlivých vied, pričom jeho vplyv cítiť v istej podobe až do súčasnosti.

Koncepcia geografie, ktorá bola rozvíjaná do vzniku teoretickej a kvantitatívnej geografie, aspoň tá, ktorá rozhodujúcim spôsobom ovplyvnila geografiu, považovala za svoj základ idiografickú koncepciu, a tá, ktorú rozvíjala teoretická a kvantitatívna geografia nomotetickú koncepciu.

Keď sa na veci chceme nanovo pozrieť, prvá otázka, ktorá sa v tejto súvislosti vynára, je tá, či interpretácia idiografických a nomotetických vied bola vo vtedajšej geografii adekvátna, súladná s interpretáciou, akú jej dali samotní tvorcovia tejto koncepcie – novokantovci. Za účelom zodpovedania tejto otázky zacinujeme jedného z novokantovcov, už spomenutého W. Windelbanda: „Máme tu teraz pred sebou čisto metodologické, na bezpečných logických pojmoch založené delenie empirických vied. Princípom delenia je formálny charakter ich cieľov poznania. Jedny hľadajú všeobecné zákony, druhé zvláštne historické skutočnosti: keď sa vyjadríme rečou formálnej logiky, cieľom jedných je generálny, apodiktický súd, cieľom druhých singulárna, asertorická veta. A tak nadväzuje tento rozdiel na najdôležitejší a rozhodujúci vzťah v ľudskom rozume, ktorý Sokrates poznal ako základný vzťah všetkého vedeckého myslenia: vzťah všeobecného k zvláštnemu. Moderná prírodoveda nás naučila definovať jestvujúce stálou nevyhnutnosťou na ňom založeného diania: na miesto platónskej idey postavila prírodný zákon. Tak môžeme povedať: empirické vedy hľadajú v poznaní skutočnosti buď všeobecné vo forme prírodného zákona, alebo jednotlivé v historicky určitej podobe; ... jedny sú vedy o zákonoch, druhé vedy o udalostiach; prvé učia, čo je vždy, druhé zasa, čo raz bolo. Vedecké myslenie je ... v jednom prípade nomotetické, v druhom idiografické. ...Tento metodický protiklad klasifikuje len výskum, nie obsah samých vedomostí. Je naďalej možné, ...že tie isté predmety sa môžu stať objektom nomotetického a popri tom aj idiografického výskumu“. (Windelband, W.: Dejiny a prírodné vedy. In: Antológia z diel filozofov. Pozitivismus, voluntarizmus, novokantovstvo. Bratislava 1967, s. 528 – 529.)

Tento citát, zdá sa, neobsahuje nič, čo by doteraz nebolo známe. A predsa! Obsahuje niečo, čo pre korektnú interpretáciu nomotetických, ale predovšetkým idiografických vied, je závažné. Z tohto citátu totiž celkom jednoznačne vyplýva, že rozdiel medzi idiografickými a nomotetickými vedami nespočíva v rozdielnych predmetoch, ale v rozdielnych cieľoch, ktoré si pri štúdiu tých istých predmetov oba druhy vied kladú. Aby to bolo ešte zrejmejšie zopakujeme záver z citátu W. Windelbanda: „Je naďalej možné, ...že tie isté predmety sa môžu stať objektom nomotetického a popri tom aj idiografického výskumu“. Keďže cieľ a nie predmet je rozhodujúci, je potrebné ešte raz konštatovať, že cieľ, ktorý si kladú idiografické vedy, je postihnutie individuálneho, kým cieľ, ktorý si kladú vedy nomotetické, je postihnutie všeobecného. Prečo je potrebné túto skutočnosť zdôrazňovať? Z toho dôvodu, že často sa vyslovovalo tvrdenie, že predmety, ktoré študuje geografia sú natoľko zložité, že ich nemožno študovať nomotetickým spôsobom. Zložitosť predmetov nemôže byť však dôvodom, ak sa držíme citátu z

W. Windelbanda, aby sme zaradili príslušnú vedu medzi vedy výlučne idiografické. Vzniká preto otázka, prečo vlastne došlo k tomu, že geografia začala byť chápaná ako idiografická veda. Odpoveď na túto otázku treba chápať ako výlučne hypotézu, resp. rekonštrukciu autora tejto state, opretú síce o literatúru, ale predsa len hypotézu, či rekonštrukciu. Autor state preto nevyklučuje, že pri ďalšom štúdiu literatúry môže v jeho hypotéze či rekonštrukcii dôjsť k istej korekcii.

Za pôvodcu idiografickej koncepcie geografie treba bezpochyby chápať nemeckého geografa Alfreda Hettnera. Ten zohral v tomto smere rozhodujúcu úlohu. Americký geograf Richard Hartshorne (1899 – 1992), na ktorého sa odvoláva predovšetkým americká, či, všeobecnejšie, anglosaská literatúra, v podstate prevzal Hettnerovu koncepciu, hoci jeho osobitou zásluhou je to, že Hettnerovej koncepcii vdýchol život v americkom kontexte, ktorý sa stal neskôr mimoriadne dôležitý. Urobil to v diele „The Nature of Geography“, vydanom v r. 1939. Bez Hartshornovho „prekladu“ Hettnerovej koncepcie geografie do amerického kontextu si len ťažko možno predstaviť jej ďalší „osud“, predovšetkým však jej vplyv na ďalšie smerovanie geografie ako vedy, pretože komunita amerických geografov zohrávala pri tomto smerovaní mimoriadne závažnú úlohu.

A. Hettner, ktorý žil v rokoch 1859 – 1941, tvoril svoju koncepciu predovšetkým koncom 19. a začiatkom 20. storočia, a to v sérii časopiseckých článkov. Jeho knižná publikácia „Die Geographie: ihre Geschichte, ihr Wesen und ihre Methoden“, ktorá bola vydaná v r. 1927, už v podstate iba zhrňa, hoci nie výlučne, iba to, čo bolo vytvorené v sérii článkov predtým. Aká bola ale situácia v geografii, predovšetkým nemeckej, v čase, keď Hettner tvoril svoju koncepciu? Podľa nemeckej autorky U. Wardengy (1995), všeobecná geografia, robiac si nárok na všeobecnú vedu o Zemi, v podstate iba mechanicky preberala poznatky z iných geovied, resp. negeovied, bez toho, aby produkovala vlastné poznatky. To, čo bolo považované za všeobecnú geografiu, predstavovalo súbor veľmi nesúrodých, nekonzistentných poznatkov s pochybnosťou, či sú to vlastne geografické poznatky. Následkom toho bola zo strany predstaviteľov iných vied ostro kritizovaná a považovaná za nie autentickú vedu, skôr za zbytočnú až nepotrebnú, pričom sa to začalo vzťahovať na celú geografiu. Je paradoxné, že nemecká geografia nebola v tom čase schopná konzekventne nadviazať a rozvíjať dedičstvo, ktoré jej zanechal Alexander von Humboldt (1769 – 1859).

Konceptor, akým bol A. Hettner, túto situáciu mimoriadne ťažko znášal. Hľadal preto riešenie. Postupne začal dospievať k predstave, že taký druh geografie, aký predstavovala všeobecná geografia, pre geografiu ako celok, ani nie je relevantný. A napokon dospel k predstave, že podstatou, srdcom a dušou geografie by malo byť bádanie regiónov, ich individuality, ich vzájomnej odlišnosti, ich syntetického charakteru. Tak sa zrodila známa Hettnerova chorologická koncepcia geografie, v ktorej starogrécke slovo „choros“ treba interpretovať ako oblasť, región, hoci toto slovo má aj všeobecný význam „priestor“. Hettnerova chorologická koncepcia geografie sa tak zrodila ako isté riešenie, ako isté východisko zo situácie, ktorú Hettner považoval pre geografiu vo vtedajšej dobe za kritickú. Hettner bol presvedčený, že východisko, ktoré našiel, zabezpečuje geografii ako vede autenticitu. To však nie je všetko! Chorologická koncepcia geografie našla výraznú oporu práve v novokantovskom rozdelení vied na idiografické a nomotetické. Ak totiž novokantovci týmto svojím rozdelením prisúdili štatút vied nielen nomotetickým, ale aj idiografickým vedám, ktorých cieľom je bádanie, postihovanie individuálneho (čo bolo bezpochyby zjavné nóvum), tak potom bádanie regiónov, ich individuality, dostáva zo strany novokantovského rozdelenia vied, svoje silné vedecké opodstatnenie. Aby si teda geografia zachovala štatút vedy nepotrebuje vlastne ani roz-

víjať všeobecnú geografiu, ktorej úlohou by malo byť rozvíjanie nomotetickej dimenzie. Stačí, ak sa sústreďí na bádanie individuálneho, individuality regiónov. A tak sa zrodila, okrem chorologickej aj idiografická koncepcia geografie. Obe koncepcie, ako vidno, do seba priamo zapadajú. Možno preto hovoriť o chorologicko-idiografickej koncepcii geografie.

Pre úplnosť a korektnosť je potrebné dodať, že Hettner sa v určitej fáze svojho vývoja vyslovil aj za potrebu rozvíjania nomotetickej dimenzie v geografii, ale napokon sa priklonil a aj realizoval idiografickú koncepciu. Pre úplnosť a korektnosť poznamenajme ešte, že Hettner svoju chorologickú koncepciu geografie označoval ako „Länderkunde“. Hettner pripúšťal tiež istú formu všeobecnej geografie, ale len ako špecifickú formu jeho Länderkunde, a síce ako „vergleichende Länderkunde“, ktorej úlohou malo byť vzájomné porovnávanie regiónov, ktoré zvykol označovať ako „Erdräume“. Je potrebné tiež dodať, že nie je vylúčené, že Hettner pri tvorbe svojej chorologickej koncepcie bol ovplyvnený aj Kantovými názormi na geografiu. Tento veľikán filozofie (1724 – 1804) prednášal na univerzite v Königsbergu okrem filozofie aj celý rad iných predmetov. Bola medzi nimi aj geografia, ktorú prednášal dokonca až 40 rokov. Vytvoril aj klasifikáciu vied, v ktorej geografia mala svoje osobitné miesto. Keďže ale súvis medzi Hettnerom a Kantom nie je doložený, nepovažuje autor tejto state za účelné sa ním ďalej zaoberať. Je tiež otvorenou otázkou, prečo Hettner nepovažoval dielo iného nemeckého geografa, a to F. Ratzela, ktorý žil zhruba v dobe (1844 – 1904), keď Hettner tvoril svoju koncepciu geografie, za istý vzor všeobecnej geografie, pochopiteľne, všeobecnej humánnej geografie. Možno preto, že Ratzelove dielo bolo výrazne poznačené geografickým determinizmom. Ale to je len dohad autora tejto state. Z nemeckých autorov – geografov snáď najsilnejšie ovplyvnil A. Hettnera C. Ritter (1779 – 1859), v diele ktorého, na rozdiel od A. von Humboldta, vystupuje do popredia bádanie regiónov.

V súvislosti s Hettnerovou koncepciou je potrebné ešte upozorniť na francúzsku koncepciu geografie. Je dobre známe, že táto koncepcia stavala tiež do popredia, a to veľmi zreteľne, bádanie regiónov. Takto ju nasmeroval Paul Vidal de la Blache (1845 – 1918) začiatkom 20. storočia. Francúzska geografia vyprodukovala, ako je známe, sériu monografií, venovaných vybraným makroregiónom sveta. Je ale paradoxné, že táto séria vychádzala pod názvom „géographie universelle“. Nie je však známe, či Hettner svojou koncepciou ovplyvnil francúzsku geografiu, resp. obrátene, či francúzska geografia ovplyvnila Hettnera, alebo či obe koncepcie vznikli na sebe úplne nezávisle.

Zdalo sa, že geografia vytvorením chorologicko-idiografickej koncepcie vyriešila svoju veľkú dilemu. Nanovo a jasne sformulovala svoj predmet štúdia – bádanie regiónov – a zároveň si zachovala štatút vedy. Ale nestalo sa tak! Stratégia ktorú zvolila, sa neskôr ukázala ako nie nádejná. Tým, že geografia zanedbala, resp. podcenila² rozvíjanie aj nomotetickej dimenzie, t.j. hľadanie pravidelností, zákonov, formulovanie generalizácií, začala vedecky strácať. Metodológia vied totiž považuje za hlavnú, najautentickejšiu úlohu akejkoľvek vedy práve hľadanie a formulovanie zákonov a teórií. Preto ani nemôže zdieľať názor, že idiografické vedy, ktoré si nekladú tento cieľ, sa dajú postaviť na rovnakú úroveň ako vedy nomoteticke. Napokon skutočnosť, že v geografii bolo zanedbané rozvíjanie nomotetickej dimenzie, mala za následok, že aj samotné štúdium regiónov začalo vedecky upadať. Mnohé štúdie regiónov sa stávali púhymi opismi

² Ako exemplárny prípad podceňovania nomotetickej dimenzie možno uviesť prácu nemeckého geografa W. Christallera: „Die zentralen Orte in Süddeutschland“, vydanú v roku 1933, ktorá vtedajšou geografiou bola vyslovene ignorovaná a považovaná za v podstate „negeografickú“, ktorá ale neskôr pri iniciovaní a rozvíjaní nomotetickej dimenzie v geografii zohrala veľmi významnú úlohu.

podľa zaužívanej rutínnej schémy. V geografii ako vede vznikla kritická situácia. S takouto situáciou sa ťažko vyrovnávala určitá skupina geografov, hlavne v anglosaskom svete. Jej nespokojnosť s vedeckým stavom vtedajšej geografie, s jej vedeckým prepadávaním, viedla k určitej metodologickej revolte, ktorá napokon vyústila do konštituovania teoretickej a kvantitatívnej geografie. Akýmsi programovým dokumentom, programovou výzvou sa stal v tomto ohľade fundamentálny článok F. K. Schaefera „Exceptionalism in Geography: a Methodological Examination“, vy publikovanom v *Annals of the Association of American Geographers* v roku 1953. Teoretická a kvantitatívna geografia pvýšili nomotetickú dimenziu, nomotetický výskum na hlavný cieľ geografie, tak ako to požadoval vo svojej stati práve spomenutý F. K. Schaefer, odvolávajúc sa, okrem mnohého iného, aj na Alexandra Humboldta.

Vznik teoretickej a kvantitatívnej geografie preto treba plným právom označiť ako metodologický zlom a tí geografi, ktorí sa snažia istým spôsobom bagatelizovať túto skutočnosť si sotva uvedomujú jej zásadný význam.

Vznik teoretickej a kvantitatívnej geografie sa napokon priaznivo prejavil na samotnej regionálnej geografii. Tento vznik inicioval, i keď s istým oneskorením, sériu článkov, v ktorých boli analyzované rozmanité aspekty regionálnej geografie. To napokon viedlo k tomu, čo sa zvykne označovať ako revitalizácia regionálnej geografie. Z disciplíny, ktorej dokonca hrozil zánik, sa stala plnohodnotná geografická disciplína.

Kde treba vidieť osobitný prínos teoretickej a kvantitatívnej geografie pre regionálnu geografii? Je to jednak v oblasti koncepcnej, jednak v oblasti technickej, v oblasti metód a techník. V čom treba vidieť koncepcný prínos? Zásadne v tom, a to považuje autor tejto state za osobitne dôležité najmä pri úvahách o kompatibilitate regionálnej geografie na jednej strane a teoretickej a kvantitatívnej geografie na strane druhej, že individualita regiónov je chápaná ako špeciálny či špecifický prejav čohosi všeobecného. Individualita regiónov nie je chápaná mimo rámec všeobecného. Ak by táto individualita bola chápaná mimo rámec všeobecného, potom by opätovne došlo k návratu k toľko kritizovanej predstave o unikátnosti regiónov, resp. lokácií, k predstave, ktorá bola považovaná za jednu z vážnych prekážok budovania teoretickej a kvantitatívnej geografie. Ide vlastne o predstavu, ktorá vyplynula z idiografickej koncepcie geografie, ktorá spochybňovala, ako už bolo konštatované, potrebu formulácie generalizácií.

Existuje skupina geografov, na čele ktorej stál, či stojí, zjednodušene povedané, britský geograf R. Johnston, ktorá vynaložila veľké úsilie vedecky zdôvodniť potrebu štúdia regionálnej diferenciacie ľudskej spoločnosti. Pri tomto zdôvodnení sa uvedená skupina opiera o také filozofické či filozoficko-sociologické teórie, ktoré regionálnu diferenciaciu ľudskej spoločnosti vykladajú ako špecifický prejav všeobecnejších štruktúr či procesov (Paulov 1996).

V oblasti metód a techník je prínos, hlavne kvantitatívnej geografie, dnes už mnohostranný. Jeden z najmarkantnejších prínosov sa týka klasickej témy regionálnej geografie – vyčleňovania regiónov. Dnes je toto bádateľské úsilie hlboko rozpracované a rozvíja sa pod názvom „regionálna taxonómia“. Slovenská geografia disponuje dokonca monografiou z uvedenej oblasti (Bezák 1993).

Jedno z ďalších bádateľských úsilí, ktoré sa v kvantitatívnej geografii v posledných rokoch priamo búrlivo rozvíja dostalo názov „lokálne štatistiky“. Jeho cieľom je kvantitatívne postihnúť jemnú lokálnu diferenciaciu ľudskej spoločnosti. Základná myšlienka tu spočíva v osobitnej operácii s modelovými parametrami (Paulov 2002). Aj pri tomto bádateľskom úsilí možno pozorovať postup od všeobecného k individuálnemu. Dá sa napokon všeobecne povedať, že postup od všeobecného k individuálnemu a od abstrakt-

ného ku konkrétnemu by mal byť základný postup regionálnej geografie, postup, ktorý zabezpečuje aj kompatibilitu regionálnej geografie s teoretickou a kvantitatívnou geografiou.

Literatúra

- BECK, H. 1982. *Grosse Geographien*. Dietrich Reimer Verlag, Berlin.
- BEZÁK, A. 1993. Problémy a metódy regionálnej taxonómie. *Geographia Slovaca*, No 3.
- HARTSHORNE, R. 1939. The Nature of Geography. *Annals of the Association of American Geographers*, XXIX, 171-658.
- HETTNER, A. 1927. *Die Geographie: ihre Geschichte, ihr Wesen und ihre Methoden*. Ferdinand Hirt, Breslau.
- PAULOV, J. 1996. The Situation of Regional Geography: Some Open Questions. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica* No 38, 9-27.
- PAULOV, J. 2002. Problém globálneho a lokálneho v kvantitatívnej geografii. *Luknišov zborník 3, Geographia Slovaca*, No 18, 143-150.
- SCHAEFER, F. K. 1953. Exceptionalism in Geography: a Methodological Examination. *Annals of the Association of American Geographers*, Vol. 43, 226-249.
- WARDENGA, U. 1995. *Geographie als Chorologie*. Franz Steiner Verlag, Stuttgart.

Towards problem of idiographic and nomothetic character of geography with special reference to regional geography

Summary

In the first, basic part of the paper the author tries to reconstruct, on the basis of the literature, [especially the study by Wardenga (1995)], why geography, before the rise of the theoretical/quantitative geography, began to be considered an idiographic science. The decisive role, in this respect, is to be ascribed to the German geographer A. Hettner. The American geographer R. Hartshorne borrowed in principle conception initiated by A. Hettner. However, his presentation it in an American context became later very important. It is to note that A. Hettner, when he was creating his conception of geography, was heavily dissatisfied with the scientific status of general geography which also pretended to be a general science of the Earth. It was therefore sharply criticized by representatives of other sciences and this criticism began, in the end, to refer to the geography as a whole. Hettner, having been heavily touched by this situation, began to search for solution. His solution was, in the end, that geography has to change/redefine his main scientific concern, viz. on the study of regions (Erdräume), on their individuality, on their synthetic character, on their complexity. Analysis of general aspects of the Earth should in principle be attained to other sciences. In such a way was born Hettner's famous chorological conception of geography in which Greek word „choros“ is to be interpreted as „region“. However, Hettner preferred to use the term „Länderkunde“ for this kind of study. Hettner's chorologic conception of geography found scientific support in the Neocantian division of sciences into idiographic and nomothetic ones. The goal of the idiographic sciences has been studying the individual, the goal of nomothetic sciences has been studying the general. Both kinds of sciences had have their rationale. Since idiographic sciences, concerned with the study of the individual, have their rationale, the chorologic conception of geography, concerned with the study of individuality of regions, has also its rationale. There is, in such a way, a clear coincidence of chorologic conception of geography with idiographic conception of sciences. Therefore, one can speak of chorologic-idiographic conception of geography. However, Hettner's conception could, in the end, be successful only partly

and temporarily. The fact that nomothetic research, concerned for searching general rules, regularities, laws, was neglected in geography, had negative consequences also for the study of regions themselves. This study became often purely descriptive and schematic. Geography began to lose as a science. A group of geographers, especially in Anglo-Saxonian world, having been heavily dissatisfied with this situation, decided, finally, to create theoretical/quantitative geography for which a nomothetic research became basic priority. The programmatic challenge, in this respect, can be indicated a paper by Schaefer (1953). Note also that methodology of science declares that searching for regularities, laws and theories has to be the main task of every science. Therefore, it can not share opinion that idiographic sciences can be considered to be at the same level as nomothetic ones.

In the second part of the paper the author tries to suggest how theoretical/quantitative geography can contribute to enhance the scientific status of regional geography. Regions, or regional differentiation, representing the main field of the study of regional geography, is to be understood as specific manifestation of some general rules, structures or processes. They/it can not be properly understood out of the general. This would lead again to the concept of the uniqueness of regions, concept which was heavily criticised by the representatives of theoretical geography. The theoretical/quantitative geography has developed a whole set of methods which can be successfully used in regional geography, as for instance regional taxonomy, the so called local statistics, etc. In the end the author declares that the main procedure for regional geography should be procedure of going from the general to the individual and from the abstract to the concrete. This is also the way how to attain the compatibility of regional geography with theoretical/quantitative geography.